

Beleven is geven

Pieter Noordanus

Dat particuliere eigenaren van aantrekkelijke gebieden in het buitengebied er veel aan doen om zelfstandig het rendement daarop zo groot mogelijk te maken, is een gegeven. Er is de laatste jaren veel creativiteit ten toon gespreid. Partijen lopen echter steeds vaker tegen de grens aan van wat planologisch haalbaar is. En de reguliere inkomsten zijn hetzelfde gebleven of zelfs gedaald. Daarnaast is het buitengebied van Nederland in een rap tempo aan het 'verparken'. Door de grote toename van recreatief gebruik wordt het beheer van particulier natuurschoon zo langzamerhand onbetaalbaar. Het wordt tijd dat er andere geldstromen worden gerealiseerd.

en waarom niet? Voor een museum betalen we tien euro entree, een pretpark rekent zonder blikken of blozen 25 euro. Daarnaast toont onderzoek aan dat investeringen in een mooi landschap de maatschappij ruim € 17,8 miljard oplevert. Beleving van natuur zorgt voor een hoogwaardige woonomgeving en een gunstig investeringsklimaat voor bedrijven. Maar de wandeling of fietstocht over eigendommen van particulieren is gratis. Hooguit laat menigeeen als dank wat plastic of ander afval achter. Ik ben van mening dat particulier natuurschoon wat mag kosten voor degenen die ervan genieten. Voor niet-particulier natuurschoon is dat al het geval. De belastingbetaler draagt bij aan het nationale natuurbezit. Maar een fors deel van het natuurschoon in Nederland is privé-bezit van agrariërs en landgoedeigenaren die vaak met moeite de eindjes aan elkaar kunnen knopen. Dus niet van de zo genaamd steenrijke baron op het kasteel. Want helaas is dat het beeld dat bij velen nog leeft. Fiscaal voordeel en hier en daar een subsidie vormen geen rijke bron van inkomsten. Integendeel, er wordt hard gewerkt om dit bezit te bewaren voor toekomstige generaties. Het merendeel ervaart daarbij in toenemende mate de zorgen die het beheer en onderhoud met zich brengen.

De Nederlandse natuur wordt steeds intensiever belast. Dankzij mountainbikes is het bos voor velen op de fiets toegankelijk geworden. Met de GPS in de hand wijken steeds meer wandelaars af van de gebaande paden, met alle gevolgen voor flora en fauna. Het onderhoud neemt toe, wordt complexer en dus duurder. Voor duizenden bezitters van particulier natuurschoon is onderhoud een negatieve investering. Iets, dat de meeste particulieren niet lang kunnen volhouden. Recent onderzoek van het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) geeft aan dat de gewenste natuurkwaliteit in gebieden met agrarisch natuurbeheer achteruit gaat. Oorzaak: Agrariërs en landgoedeigenaren hebben geen geld meer voor onderhoud. En dat wringt onder andere met de ambitieuze beleidsdoelstellingen die het Rijk heeft om in 2018 ruim 42.000 hectare nieuwe natuur in particulier beheer te realiseren op voormalige landbouwgronden.

Fiscale mogelijkheden van de Natuurschoonwet hebben hun grenzen. Directe subsidieregelingen zijn welkom, maar eveneens onvoldoende.

Er is meer nodig. De beleving van natuur is geld waard. Kijk maar naar de campinghouder of het pannenkoekenhuis of de waarde van die villa die floreert op de grenzen van uw eigendommen. Heel vaak is de eigenaar van juist dat stukje bui-

tengebied wat recreëren, wonen of werken aantrekkelijk maakt, ook juist degene die voor de kosten opdraait. Maar hoe buigen we die inkomstenstroom deels om naar de particuliere grondbezitter?

Tolpoorten voor natuur

Zet een hek om uw eigendom, bedenk een leuke attractie, plaats tolpoortjes of kassa's aan het begin van het bospad en laat mensen toe door entree te vragen. Het lijkt een simpele doch doeltreffende oplossing. Ware het niet dat veel landgoederen vanwege openstellingseisen vanuit de Natuurschoonwet in een fiscaal ongunstig vaarwater terecht kunnen komen. Daarnaast is het in vele gevallen praktisch niet haalbaar om hekken te plaatsen of is het oppervlak te klein. Tevens druist dit in tegen de algemene opvatting om barrières voor grotere zoogdieren weg te nemen en krijgt de landeigenaar te maken met grote weerstanden vanuit de maatschappij. Het voordeel van dit scenario is dat de eigenaar in grote mate onafhankelijk van de overheid is en een vaste inkomstenstroom kan genereren. Daarnaast is de intensiviteit van recreatie te reguleren.

Pact met de lokale overheid

Zoals de rijksoverheid kan faciliteren, zo kan de gemeente dat ook. Die zit 'bovenop' het lokale buitengebied en de natuurbezitter. Op basis van lokale cijfers over gebruik en belasting van particulier eigendom kunnen gemeenten in direct contact met de eigenaren problemen identificeren en oplossingen aandragen. Heel praktisch, door bijvoorbeeld een deel van toezicht door gemeentelijke diensten te laten uitvoeren. Maar ook financieel, door delen van de opbrengst van toeristenbelasting en andere heffingen ten goede te laten komen aan de partijen die de aantrekkelijkheid van een gemeente bepalen voor bewoners, bedrijven of toeristen. Een nadeel van deze optie kan zijn dat een grotere afhankelijkheid t.o.v. de overheid wordt gecreëerd.

Natuurlijk zijn er meer mogelijkheden te bedenken. Maar van één ding kunt u zeker zijn. Naast dat de kosten toenemen is er de laatste jaren een groter maatschappelijk draagvlak ontstaan om te betalen voor de 'beleving' van ons buitengebied. Zeker nu de hype rond milieu en klimaat tot een hoogtepunt lijkt te komen, is de gebruiker/beleever meer dan ooit bereid de achteruitgang van het buitengebied tegen te gaan. Een andere zekerheid is dat ook grote terreinbeheerende instanties zoals Natuurmonumenten momenteel zoekende zijn om de inkomstenstroom rondom beleving van natuur aan te boren. Wie niet waagt die niet wint. Aan u de kans om óók in dit proces uw creativiteit kwijt te kunnen. 